

—Պու կիւն Բուսիա իմէ՛րայ՝օլընըն
սանտալիի հիւքիւմի՛թէ գուռւտընն սէվ-
րի սէնէսի օլտըղընտան, Բուսիա սէֆա-
րէթիւսնէսի քիիւսէսինտէ լժէնէքքիւ՛
տուսաը օգունաճադ տըր:

—Թարափը հազրէթի Բաաիւնահէն Ալ-մանիա իմքէրաթօրը Բարաֆընտան քէնի-տէ օլընան պիւ թէնէկրաֆտա, հիւ քիւմէ-թի Սէնիէնի Ալմանիա ֆապրիգալարընա սիւրարը իթտիկի սիւրա՝ վէ մուհիմաթը առքէրիէնի մաթլուպ սուրէթտէ եարը-մասը իշին պիզդաթ նէ զարէթ իտէնէկի պէ-եան իտիւմիշ օլմաղլէ, իմքէրաթօրըն իշ-պու մուսմէլէ խալիսանէսի հազընտա մահուպիւրէթի սէնիէնի միւպէնի պիւր թէնէկրաֆտանէն Հիւմանուս քէնիտէ պուշ-րուսմուշ տուր:

—Թարափը հազրէթի Բաաիւնահէն Ալմանիա պուլուստան Բուսիա իմքէրա-թօրընա իշմի խօշամէտիէ իշֆանէ՝ Շու-րաի տէվէթ ազաքընտան Թիւրիսան վէ եազէրանը Շահանէտէն Նասըր բաշալար մէմուր, վէ խըմալէթի քիթապէթէ տախի Պապը Ալի թէնէկի օսասըր մուհիմէ միւ-տիւր մուսմիւնի Հիւմանի Ակեան պէյ թաշ-եին պուլուսմուշլար, վէ միւշարիւթիւմ՝ Յուսուս վաքօրը Հիւմանուսընա Եաթման միւթէվէնիէն տիւն ազլամ շէնիւմիդ-տէն հարէ քէթ իթմիւշլէր տիւր:

Պահիւն ֆանֆար մուսիգասը էֆրատը տախի մէզքիւր վաքօր իւէ Եաթման կիթմիւշլէր տիւր:

Հիւմանի միւշարիւթիւմ իւէ պիւրիքտէ Բուսիանըն Տէրիսասաթիւմ սէֆարէթի պաշ թէնէկի միւշ Մ. Մաշգօֆ տախի Ալմանիա-եա կիթմիւշ տիւր:

—Պիւսմէ Սամանը սէֆիւրի Գարաթօ-տօրի էֆ. նին մէկուսէն Տէրիսասաթիւմէ կէմէսինէ իրատէի սէնիէն շէնէֆաաթը օլմուշ տուր:

—Թէնիտի միւքթէզաի էմր ու ֆէր-մանը հազրէթի Բաաիւնահէն պուլընան բօթա բուլլարընը թապընա մախսուս քեաղըտար պէսէլիւնի՝ 315 սէնիսի մու-վազէնիսին տախի օլան թէրթիպի մախ-սուստան թէնիէնի խուսուսընա իրատէի սէնիէն շէնէֆաաթը իւլէմիւշ տիւր:

—Մէքթուպ իշինտէ կէլէն կիւմիւշ էն-նէպի ազլէնիւնտէն հէր հանէլը նէվաթէն օլուր իսէ օլուսն, թէտալիւի եասազ օ-լանլարըն, եասաղը մուսաֆազա իտիւմէք իւզլէ, սահիպլէնիւն վէրիւմէսինտէ պիւր պէիս օլմանազը մէքթիւնէն զարալաշ-տըրըմը տուր:

—Ամէրիգա ֆապրիգալարընտա պիւր զրուսգէօր ինչասը ինին ինսպ իտէն բան-լաթը Տէրիսասաթիւմէ կէթիւմէք իւզլէ Ա-մէրիգաեա կէնտէրիւմիւշ օլան թէրաանէ ֆապրիգալարը պաշ միւսնիտի Անմէտ բաշա՝ պիւր չօգ տէսթիկեալարը գիեաթի իտէրէք, մէշուր Գրամը ֆապրիգաաթտա պիւր զրուսգէօր ինչասը ինին լաղըմ կէլէն իշմ վէ բլանը պիւրիքտէն ալարազ Տէրի-սասաթիւմէ ալտիթ իթտիքտէն սօնրա, օլ պապաթէ ճէրէեա իտէնէք միւքաքէրաթտա պուլընազ վէ լաղըմ կէլէն իշգանաթը վէրմէք իւզլէ, ֆապրիգա թարաֆընտան Տէրիսասաթիւմէ կէնտէրիւն Սըր Շօթ վի-ւլիւմ տախի հաղըր օլուրըն հալտէ, Պահ-րիէ նէզարէթիւնտէ պա իրատէի սէնիէն թէնէթի օլուսան զօմիսթօ՝ բէնչ. կիւնիւ պարիէ նալըրը բաշա հազրէթիւնիւն իրատէթի ալթիւստ իթթիւմ իտէրէք, մէք-քիւր Գրամը ֆապրիգաաթ մարիթիւթիւն պիւր զրուսգէօր ինչասը թարաֆէնիւն գա-րալաշտըրըմը, վէ Ջաթը հազրէթի Բա-տիւնահէն ալաղ զըրընազ իւզլէ մազպա-թասը տէրտէսթը թոնիլմ պուլընալ տըր: Գրուսգէօրիւն ինչասը 14 ալտա խիթամ պուլընազ տըր:

—Տիւրպէթիւր վիւսէթի տախիւնտէ իտտա իտիւն կիւլիսթանլարտան էնի սէ-մէրէլէր կէթիւսթիւկիւնիւ կէթիւն էնալի-նիս տախի կիւլ ելթիւտիւրմէք հալէսիլէ մախսուսէն ալարաթ թէֆիւր իշմէքտէ օլ-աղըլարըն ճիւլէթ, թալիպ օլանլարա թէվ-թի օլընազ իւզլէ կիւլ ֆիւսանլարըն կէօն-տէրիւնիս՝ մէքքիւր վիւսէթիւն Սրման վէ Մատէն նէզարէթիւն իշար զըրընալ տըր:

—Իթալիաաա Անգոնա շէնիւնտէ էվ-վէնէ լաղվ իտիւմիւշ օլան Սամանը շէն-պէնտէրիկիւնիս պաշ շէնպէնտէրիկէ թէր-ֆիւր իւլէ, ենիտէն քիւշաթընա, վէ Իրան տախիւնտէ Բէլթ շէնիւնտէ պիւր Սաման-ը շէնպէնտէր իւլէքալէթի ինտաթընա իտ-րէնի նէզարէթիւնէ զարաթ վէրիւմիւշ տիւր:

—Էսթիւն վալի վէքիւլ վէ էքիւնի օր-աաւ միւշլիւրի Սիւթի բաշա՝ կէլէն ճուսաա իրթիւսի կիւնիւ Էսթիւնտէ պուլընան էն-նէպի զօնաթօլարընա պիւր զիւսաթիւ վէր-միւշ տիւր:

—Եսթիւստան ալընան խապէրէրէ կէ-րէ, Տէրիսասաթիւմ Բուսիա սէֆիւրի՝ Ալմա-տիսեա մուվասըլէթ իթտիկի կիւն, Բու-սիա իմքէրաթօրը թարաֆընտան զապուլ իտիւմիւշ տիւր:

—Իսթանպուլտա Տիւրքէլէր ալարաթաա վաղը թէվթիւր մահէլէրի՝ քեաթիւր վէ հըքիւլ սէնիէն՝ մուվաթըք սուրէթտէ եաթըլմաաթը, օրալարտա ինսպի լուպի-եաթըն զաթիւն մէնիւն գարաթ վէրիւթի-կի՝ էվվէլէն եաղըմը իտիւր Պու քէրիւ, Ենիւր էմանէթի թարաֆընտան մազամը ալիսինէ կէնտէրիւն պիւր թէնէթիւնտէ, մէքքիւր թէվթիւրաթտան խալիսէն պիւր թէնէթիւն զաշալ օլմամաթը ինին, հիւ օլ-մազա Բամազան կիւնէրիւնտէ ինսպ լու-պիւսթ օլընաթը իշար իտիւմիւշ իսէ տէ, վէրիւնէն ճէվապուս իւք զարաթ թէնէթիւ գըլընալ տըր:

—Սաաթազամ, ալտիւ վէ տախիւն նաղըլարըն, Շուրաի սէվէթի բէիսի, Պա-պը Ալի թէնիւթաթը վէ մազամը Սաա-րէթ պաշ քեաթիւր բէնչ. կիւնիւ մա-պէնի Հիւմանուս ալիւմէթ իւլէմիւշլէր տիւր:

—Պու սէնէ աշար վէրիւնիւն, ինի-եաթըն ապէրի ինին 100տէ 6 դամմ ի-տիւթիկիւնտէ, 7 քիւլ 9 ինիւլ, վէ 2 էօլէնէք մահուստան պիւր քիւլ ալընաթը ինսպ ի-տէր իտէ տէ, էնալիսին հիւսապա աշար օլ-մամաթըն ֆըրաթ պուլան պաղը միւ-թէնիւթիւր, պու քիւստըր նաղարը իթիպա-րէն ալմանէպ, մահուսթըն էօլիւնիւն 7տէ 1ինի ալմազա զաղըլաճապըն ճիւլէթի, էնալիւն 100տէ 6 էթիւն 100տէ 20 շըք-մըշ օլմանաթընտան, 8տէ 1 ուսթիւնի թաթիպի պաղը վիւսէթիւնտէն Տախի-լիւն նէզարէթիւն իշար օլընաթըն քէնի-եթիւ մազամը Սաաթաթիւնտէ իսթիւքան օ-լընալ իտիւ:

—Մէսէլէ մալիէ զօմիսթընտա թէտիգ վէ օլընալ վէ թէնիւթըն ապէրիէ թալի-մաթընը 2սնի վէ 14իւնիւ մաաթէլիւն-տէ, աշար վարտաթընըն հիւսէի մէարիթ վէ մէնաթիւնտէ մաաթաա աղը մըղաթալա-րը իւզլէրիւնտէ 100տէ 6 հիւսաթընա մէք-քիւր թէրթիպի ալընաթը, վէ էնալիւն ֆաղա վէ եա նօզան օլարաթ պիւր շէյ ալընաթաա միւսէրա՝ օլմանաթըն մէպի, աշարըն թահաթիւնէ ման մէարիթ վէ մէ-նաթի հիւսէսինտէն պաղա դամմ իւլէ ա-լընաթաա օլան 100տէ 10ըն 100տէ 6¹/₂ը նէնէ պալիլ օլուրա, օնուս ալընաթը-նը, վէ 2ինիւթտէն աշար օլան քիւստըն-էօլէք, զութու, զարաթ վէ զընէ իթիպա-րընա ալընաթը, վէնտալ էօլիւն ալըն-աղըն էօլիւ վէ էօլիւնիւն զընալարը իթի-պալընա մէքքիւր թէրթիպի ալընաթը հէր վէնիւ միւլթի կէթիւնտի կիւնտէն, մէքքիւր թալիսթի հիւսթիւնէ թէվթիւն էօլընալարըն իւզլէրիւնտէ զարաթ վէրիւ-միւշ, վէ պու սուրէթ մազամը Սաաթաթի-տէն նէզարէթի միւշարիւնէնա պիւրի-րիւմիւշ, վէ նէզարէթի միւշարիւնէնա տախի իթթիւսաղ օլընան ուսթիւն տէնիւթիւն-տէ զարալընալ մուսթի օլմանաղը ճիւլէթ-լէ, եօզարաթ թալիսթիւնտէն իթթիւնիւ-լէ սալի ինսպ իտէնիւնէ միւսաթալ ի-սանա վէ լաթըլարըն ալարաթընա, խալըն զարաթաա վիւսէթի էսպապընը իսթիւ-մալի ֆըրաթընըն իւզլէմիւշ, քէնիւթի թ-ուսթ վիւսաթի իւլէ իւլալարա իշար օլըն-ալ տըր:

—Թիւֆէնիւսանտէ քիւլիւք շաթաա Մաալէր թիւֆէնիւթիւն իմալիւն պալան-մըշ տըր:

—Բէնչ. կիւնիւ Բուս թաթիւրէ էֆ. Բուսիա մաալաթիւկըզարըն վէ Սըրպիա սէֆիւրի զիւսաթիւ իթմիւշ տիւր:

—Բուսիանը Գուսթը շէնիւթ օլն. զօնաթօլա Մ. Եաթալէվ վէնիւսիլէ պիւրիւքտէ շէնիւթիւն կէլմիւշ տիւր:

—Մէմուրիսի տէվէթիւն մաալարը մուսթաղաճէն հէր ալ թէնտիւ օլուսմաթ իւզլէ, պուստան ազաթմ թաաֆը հազրէ-թի Բաաիւնահէն իրատէի սէնիէն շէնէթ-սըտուր պուլուսլար կիւլ, պու քէրիւ տախի պու պապտէ թէվապիւր լաղըմէ-նիւ իթթիւսաղ օլուսմաթ խուսուսընտա շէնէթընտուր իտէն իրատէի սէնիէնտէ, պա-ղը մէմուրալարըն քէնիւս տախիւնի հաթ-լաթընտան մաալարըն վազթընտա ալ-աղըլարըն հալտէ, տիւրէրիւնի հաթըլաթա-րը օլմաաղըն ճիւլէթ, ալաթաաղըլարըն-տան, պուստան պէօլէ քեաթիւն տէվալ-րի իւսթիւն հաթըլաթըն Մալիւ նէզարէ-թիւնէ կէնտէրիւնտէ, մէմուրիսի մաալա-րընտէ օրաաթն թէվալ իտիւմիւն իշար պուլուսլարըն տուր:

—Ինիլիթէրաաա Օգաթօրտ Տար իւլ ֆիւնտըն մուսլիմէրիւնտէն մէշուր Մ. Մաալ Միւլլէր ալիւն 77 եաղընտա օլուրըն հալտէ, Ինիլիթէրաաա վէֆաթ իթմիւշ տիւր:

—Միւսթիւն Շարա իրաալարըն վէ էրմէնիւնէն լաղըլար թահալ իթմիւշ, վէ պու իսան հազընտա պաղը մուսթիւմ է-սէրէր վէ թէնիւթաթ թէնէք իւլէմիւշ տիւր Անաթը Ալման օլուպ, բէք օգտաա պէրու-լիւթիւթէրաաա իւզմէթ իթմիւշ օլան միւ-թէվէթաթ միւսթիւնէ՝ թարաֆը Շահանէ-տէն Յիւնիւ Մէնիւր նիւնընա թալ-թիֆ պուլուսլարըն տուր:

—Մանալան էֆ. նին թէվաթի քուս-բանիւսը պիւր քաշ լուպիւսթ ինսպ ինին, պու կիւն թէքիւսթընա կիւսթիւ:

—Իւսթիւստաա Բալլէրի թէրաղըն նամ իսլամ մէքթիւնտէ 7-8 եաղընտա պիւր չօնուք մէքթիւն իւլէ մուսլիմի թարաֆընտան շիտաթիւն տարալ իտիւմիւն իւզլէրիւն, միւթէնիւն վէֆաթ իթմիւշ, վէ չօնուսն ճէնաթէն տէֆի իտիւթիւ-տէն սօնրա, մէզարտան շըզարըլալ, քէն-ֆիւթիւթ իւլընապաա տախի թաաթի օլըն-աղընտան, մէքքիւր մուսլիմիւն հազըն-տա մուսթիւն լաղըմիւն ինսպընա թէ-նէպիւս օլընալ տուր:

—Յէն վէ ճամ սիւսթիւսթալարընտան սօնրա, շիւսթի տէ Սրաթի Պազ մազաա-ալ շէնիւթիւնտէ տաթընա լաթիւթիւն ինին պիւր սիւսթիւս թէնէթիւն շաղըմազտա տըր:

—Պէլիւթի թապիւլլէրիւն մաալարը միւրի թարաֆընտան շու սուրէթի թալ-եին իտիւմիւշ տիւր Սէնիւթի, Գոսթալ, է-տիւն, Մանաթիւր, Եօթուր, Եանիւս, Պը-րուսա, Թապիւթի, էնալարէ, Գոսիա վէ Գոսթիւնի վիւսթիւն վիւսթիւն վիւսթիւն թա-պիւլլէրի ինին, 1000էր զը. —Սուրիւ, Պէ-րութ, Հալէպ, Ատանա, Սիւսա, Պիւլիս, Երզրուս, Մամուրէթ իւլ Աղիւ, վան վէ Տիւրպէլի վիւսթիւն վիւսթիւն վիւսթիւն թա-պիւլլէրի ինին 1500էր զը. —Պաղաա, Պարա, Մուսթալ վիւսթիւն վիւսթիւն վէ Ջօր սանալըն էնին 2000էր զը. մաալ թալիսթ զըլընալ տուր:

—Ենիւս հիւսթիւն իսկէնտէրիւ-տէն կէլէնիւնէ զարըն զօմուշ օլուսթու-գարաթիւնտէն 48 տաթա էնտիւրմիւ իսէ տէ, Մըսթուսան կէլէն էմթաանըն Եուսա-նա կիւրմիսի եասաղըն զալընաթմը տըր:

—Մէնիւս Սընիւնի զարալընա իս-կէնտէրիւնտէն կէլէնիւնէ զարըն օլան 48 տաթա զարաթիւնտէն հոկա. 18)31տէն իթի-պարէն լաղվ իտիւմիւշ, վէ եթիւնէ մուս-եթիւն թալիւնէ զօնուսթըն տուր: Թալիս-լարըն վէ Յիւնիւս շընէք եօնուսթըն էն-եաթ թիւթիւնէնէնէք տիւր: Իսկէնտէրիւն իմանընտան իրաթն օլընան վէ պուլաղը-լընա մէլիւ իսլան էմթաանըն իտիւսիւ է-լան ալմամ իթմիւնտէ տիւր:

—Պուլիստան եաղըլընա կէթիւ, 12տէ 800, 14տէ 2000, վէ 15տէ 10,000 շիւթ թալիսթա թութուսթա, շիւթի Ս. 75 ֆիւսթիւն աթըլըն տըր: Պու պալըլարըն քեաթիւն ինիւթի վէ Սօ-ֆիւսեա կէնտէրիւնտէ տիւր:

—Էլընաա լալիւք վէ զօղա ֆի-եաթիւն իսթիւն զօմուշ տըր:

—Պու սապաա զարըն Ենիւ-գարա-տա եանիւն զուսթ իթմիւշ տիւր:

ՏԻԼՊԵՐ ԿԱՊՐԻԷԼ

(211)

Գօնթ.— (Եօղէ աղաղէ.) Միւտիւր էֆէնտի, պէն օ իսթի զաթէն պիւլիւ իտիւմ. պէնիւմ զահրաման զուրթարըն իսթի Լէօթուր Բօմէն տիւր, ալաալը Հալլըլը. պէնիւմ թէնաթիւկիւմիւ մուսթիւ օլուրըն կիւլի, զաթընըն տախի թէնաթիւկիւմիւ մուսթիւ օլան շու տուր քիւ, պիւզ պիւրպիւրիւնէն եապանըն տէնիւթ. վազ-թիւն Հիւսթիւստաա պիւրիւքտէ պուլուս-մուսթաա տուր:

— Հազընթէն իւթէ պու դարիւպ. . .

— Էվլէթ. . . վաթիւն պէն քէնտի-սինէ, վաթանաալըն իսթը ինին պաղը իւզմէթիւնտէ պուլուսթըն իտիւմ քիւ, պուստան տալաթը քէնտիսի պանա ֆիւվ-գէլաթն միւթէնէքքիւր պուլուսթիւսթը. . . զաղընը պալիւթ նէ՝ զարիւպ շէնիւր թէն-թիւպ իտէր. Հիւսթիւսթանտա, օ պանա միւ-նէթտար իտիւ. պուստա իսէ, պէն քէն-տիսինէ միւնէթտարըն, շու ֆարա իւլէ քիւ, պէնիւմ քէնտիսինէ իւզմէթիւմ պաղը կէօ-նա մուսթիւնէնտէն իպարիթ օլուրըն հալ-տէ, պուստա իսէ, պէն քէնտիսինէ հա-եաթըն պօրուսթիւսթ. . . Ահ, իօլար բէք զիւստէ թէպիւր օլմուշ տուր. . . Ալթըն սէնէտէն պէրի տիւր քիւ, պիւրպիւրիւնէն կէթիւնիւն իտիւք. . .

Ալպիւր տը Լիւսան պու սէղլէրի սէօլ-լէտիկի զէման, կէօղլէրիւն Հիւսթիւնի կէօղլէրիւն աթի իւլէմիւ իտիւ Մէրգու մալիւ Լէօթուր Բօմէն Հիւսթիւսթանտա թանըն վէ էօլմիւշ օլուսթիւսթա պիւ-տիկի ճիւլէթ, էֆէնտիսինիս պաղըն մա-նէսթըն ալաաթաթա պաղըն էյտի:

Գօնթիւն հիւ պիւր իֆաաթի հազըն-տա ալա շիւպէն իտիւմէտիկի կիւլի, պու սէօլլէտիկի տէ ինիւթիւն խաթիւնտէ տաա օլուսթաա իտիւ:

Իմիւ նանիւ միւսթիւ, հէնէնա ի-լէ,

— Հազընթէն ճէնապը Հազըն մու-գարէրաթը իւսիւնէն շալանը Հալլէթ տիւր: — Մօթիւ Բօմէն, խալիսանէ թէպ-րիւթիւն զապուլ իտիւ: — Գիւսթիւն շէ-րի՝ սիղիւն իտիւնիւն ալա ուսթիւսթաա զա-տըր, տէտի:

Մ. տը Լիւսան. — (Թէպէսիւմ ի-տէրէք.) Ուսթիւսթա միւլթի օլանաղ տըր, իւնիւթի սէվիլիւթիւսթաա պուլ-տան պէօլէ պէնի թէնէք իթմիւնէնէք տիւր, վէ հիւսթի իտարէ իթիւնիւնիւն շահիւնի էն պիւսթիւք տաթիւսթանտան պիւրի օլա-նազ տըր:

— Պու տա պիւլիւ ինին պիւր շիւլմէթ տիւր, մօթիւ Գօնթ, էվլէթ, պիւսթիւ պիւր սաաթիւսթ տիւր, մօթիւ Բօմէն:

Միւտիւր Բօլ ժիւլիւնի էլիւն թէքաթ սըգաթը, ֆապաթ զօնթիւն մէմուլ իթիւկի սիւսթիւսթան հիւ պիւրիւն իսթիւն իթմիւ-տի Պաաթիւ Մ. տը Լիւսանա իսթիւ-պէն,

— Մօթիւ Գօնթ, պէնիւմէ կէթիւնէք աղաթընտա օլուսթիւսթաա Ջիւսթապիւ կէթիւրի, տէտի:

— Էվլէթ, մուսթիւ պիւր իշ հազըն-տա կէթիւնէք աղաթ իտիւնի:

— Էմիւրիւնի շաղըն, մաաթն նէնէ՝ տալիւ տիւր:

— Անաթը Գիւսթիւն էնալիսինտէն Մաա-լէն Պէրա շամ գաաթըն վէրաթիւն միւթալիւք պիւր իշտէն տալաթը Գիւսթի միւսթիւսթիւնէն կէլիւ իսպաթը վիւսթա իթմիւն ինին, պիւր քաշ տէֆալար զաղէ-թալարտա իւսթար նէշը իթիւրիւկիւմի էլպէթիւն իսթիւսթաաթը:

— Էվլէթ, մօթիւ Գօնթ, ալաազ կէ-րէք պու նէնիւթիւք վէ կէրէք սիւլն էմ-

